

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de voorzitter van de Sociaal-Economische Raad
T.a.v. Mevrouw M. Hamer
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG

Kennis
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksverheid.nl

Onze referentie
811724

Datum **26 OKT. 2015**
Betreft naar een lange termijn agenda skills en leren

Geachte mevrouw Hamer,

Het kabinet heeft met grote belangstelling kennis genomen van de verkenning Leren in de toekomst die de SER heeft uitgevoerd. Het kabinet ziet die verkenning als een belangrijke opstap naar een brede, meerjarige opdracht en nodigt de SER uit het goede werk en de resultaten voort te zetten richting een lange termijn agenda over skills en leren in brede zin.

We leven in dynamische tijden. Technologische vooruitgang en globalisering maken dat we ons voortdurend en effectief moeten aanpassen in een sterk veranderende wereld. Als we onze welvaart willen behouden en uitbouwen, zullen we als werkenden, als organisaties en als maatschappij flexibel moeten zijn, moeten blijven innoveren en vernieuwen en de arbeidsparticipatie en arbeidsproductiviteit moeten verhogen. In navolging van de WRR vraagt dit om een lerende economie, een responsieve samenleving. Zo'n lerende samenleving dient overigens niet alleen onze welvaart, maar het versterkt ook de sociale samenhang.

Dit heeft consequenties voor de arbeidsorganisatie en arbeidsverhoudingen, maar ook voor de kennis en vaardigheden die nodig zijn op de arbeidsmarkt. Het doet een groeiend beroep op de flexibiliteit en het aanpassingsvermogen van werkenden en van bedrijven. Bedrijven zullen hun creativiteit en hun aanpassingsvermogen verder moeten versterken om innovatief en responsief de kansen en mogelijkheden te benutten die zich voordoen. Voor werkenden is een uitstekende opleiding alleen niet voldoende. Permanente investeringen in de eigen inzetbaarheid tijdens de loopbaan moeten een vanzelfsprekendheid worden. Up to date blijven of, beter nog, voorop lopen met kennis en vaardigheden, op-, om- en bijscholen, vooral ook door informeel te leren in verschillende leeromgevingen; het is onmisbaar op de dynamische arbeidsmarkt van de toekomst.

Leven lang leren, of permanent leren, is geen nieuw fenomeen. Er zijn weinigen die het nut van permanent leren betwisten, maar volgens velen zijn we moeilijk in staat er een goede en effectieve invulling aan te geven. Iedereen vindt het belangrijk, maar toch is er een algemeen gevoel dat veel meer mogelijk en

noodzakelijk is. En om het nog urgenter te maken: we vinden ook dat het belang van permanent leren in de toekomst toeneemt.

Onze referentie
811724

Het kabinet ziet zich in dit kader voor een brede opdracht gesteld, namelijk hoe we als samenleving kunnen komen tot een sterkere leercultuur en responsieve samenleving. Volgens de OECD gaat het dan om het ontwikkelen, activeren en effectief benutten van skills van de beroepsbevolking. Maar welke skills hebben we dan nodig, zowel vandaag als morgen en overmorgen? En wat betekent die veranderende skills-behoefte voor onze economische structuur? Hoe zijn onze instituties sterker en responsiever te maken?

De discussie over skills leeft breed in de maatschappij. Het raakt het onderwijs waar het curriculum debat wordt gevoerd. Ook de SER heeft hierover al geadviseerd. Naast de onderkenning van het belang van kennis en cognitieve skills realiseren we ons steeds meer dat persoonsvorming en niet-cognitieve vaardigheden minstens zo belangrijke succesfactoren zijn. Juist de typisch menselijke en sociale eigenschappen lijken in een maatschappij met toenemende technologische mogelijkheden aan belang te winnen. Creativiteit, sociale skills, leren leren, motivatie, zelfreflectie en identiteit worden gezien als skills voor de toekomst. Maar diezelfde vraag over wat mensen moeten kennen en kunnen, is minstens zo relevant voor de beroepsbevolking van nu. Daar ziet het kabinet bij uitstek een rol voor de SER.

Wat we ook steeds beter gaan begrijpen, is dat leren niet voorbehouden of gebonden is aan schoolbanken. Veel van het leren vindt plaats buiten het onderwijs, in verschillende informele leeromgevingen. Thuis, op het werk, met familie en peers, op de sportclub en andere verenigingen en verbanden. Zo weten we dat 96% van de leertijd van werkenden informeel gebeurt. De uitdaging zit vooral in het verbinden van deze verschillende leeromgevingen om innovatieve en slimme combinaties van werken, ontplooiing en leren mogelijk te maken. Die verbindingen moeten we activeren en effectueren, afgestemd op het individu. Dit kan ook steeds toegankelijker en makkelijker bijvoorbeeld door het gebruik van ICT-middelen. Die kansen moeten we opzoeken en benutten. Daarbij moeten we ook kijken hoe we bepaalde groepen in de samenleving, zoals lager opgeleiden, ouderen, zzp-ers, uitkeringsgerechtigden, migranten en flexwerkers, toegang en mogelijkheden kunnen bieden om kansen te grijpen.

Een lerende en responsieve samenleving heeft als basis een ambitieuze leercultuur. Dat is de uitdaging waar we voor staan. Belangrijke vragen zijn dan hoe ziet zo'n ambitieuze leercultuur eruit, zowel binnen werkomgevingen als in de maatschappij in bredere zin? Wat zijn de bouwstenen daarvan? Hoe kunnen we de skills van mensen binnen bedrijven en organisaties ten volle benutten en ontwikkelen? Welke rol hebben werkgevers, werknemers, onderwijsinstellingen, de overheid en andere partijen daarbij? Hoe kunnen we informeel leren stimuleren en effectief verbinden met andere leeromgevingen?

Om tot een ambitieuze leercultuur van permanent leren en ontplooiing te komen, wil het kabinet een skills strategie voor Nederland ontwikkelen. Het kabinet beoogt een lange termijn agenda gericht op het versterken van de kwaliteit en inzet van de beroepsbevolking om Nederland tot een lerende, responsieve en inclusieve samenleving te maken. Het kabinet krijgt daarbij ondersteuning van de OECD. Via haar Secretaris-Generaal heeft de OECD een aanbod gedaan om vanuit

internationale analyses, vergelijkingen en best practices tot een skills strategie te komen, specifiek op de Nederlandse situatie afgestemd en op onze sterktes en zwaktes toegesneden. Essentieel voor een effectieve skills strategie is de betrokkenheid van juist die partijen die een cruciale rol spelen bij het creëren van een leercultuur: werkgevers en de werkenden zelf. Daarom wil het kabinet de OECD inzet met de SER verbinden: de OECD biedt analytische en empirische kracht terwijl de SER in staat is om betrokken partijen en netwerken te activeren en om aansluiting te vinden bij ontwikkelingen in de praktijk en draagvlak te creëren. Dit najaar gaat het proces om tot een skills strategie voor Nederland te komen van start.

Onze referentie
811724

Deze brief is bedoeld als een uitnodiging aan de SER om, passend in de nieuwe werkwijze, een anticiperende, vernieuwende en verbindende rol te spelen. Specifiek is de uitnodiging om vanuit een samenhangend kader van de skills strategie regelmatig te rapporteren of adviseren op het brede terrein van skills, permanent leren en duurzame inzetbaarheid ten behoeve van visievorming en beleidsdiscussies. De variatie aan onderwerpen vraagt om verschillende benaderingen en werkwijzen, waarbij het kabinet het belangrijk vindt dat de SER een brede betrokkenheid, inbreng en draagvlak organiseert. Daarnaast hecht het kabinet niet alleen aan beleidsmatige aspecten maar zeker ook aan werkbare of actiegerichte oplossingen, met name oplossingen die opschaalbaar zijn.

De vraag is breed en groots: een lange termijn skills agenda voor een ambitieuze leercultuur. Ik kijk met bijzonder veel interesse en verwachting uit naar uw bijdragen.

Met vriendelijke groet,

 de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

9
07. Jet Bussemaker